

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE
RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

Уклад З. Івасиків

3. ХРЕСТИЖІВКА

[illegible]

Букви на місці хрестиків дадуть назву місяця, славного великою подією в новітній історії України.

* Назву домівки подати із „Лиса Микити” І. Франка.

з кольоровими Ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці“, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки
П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.
Copyright by "Svoboda" 1958. All rights reserved.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація Е. Козака

Василь Ільчишин з Рачестеру пише:

Дорога „Веселко!“ Я люблю читати Твої оповідання, а найбільше цікавить мене оповідання про Михайлика. Я ходжу до української п'ятої класи в домівці СУМА. Моя сестричка Маруся почала також ходити до української школи. Вона також любить „Веселку“ і читає все, що по-англійськи, бо по-українськи ще не вміє читати. Пересилаю Вам 4.00 дол. на передплату і 1.00 дол. на пресовий фонд. Прошу Тебе, „Веселко“, не забувати за нас і далі до нас приходити. Будемо Тебе радо читати. Здоровимь Тебе, „Веселко“ і бажаємо Тобі щастя, здоров'я і многих літ!

Відповідь Р е д а к ц і ї: Дорогі Васильку й Марійко! Дякуємо щиро за поздоровлення і побажання та за пожертву. Тішити нас, що „Веселка” Вам подобається. Незабаром і Марійка навчиться добре української грамоти і зможе сама читати „Веселку”. Щирій привіт!

Від Миколи Лівчака з Філадельфії отримали ми
такого листа:

Дорога „Веселю!“ Я учень другої класи. Моя думка така, що $1+1$ ніколи не буде 6.000, а все буде 2. Я дуже нетерпеливо жду Твої розв'язки. Пересилаю Тобі два свої малюнки, як я собі уявляю українське Чорне море і село в Україні.

Відповідь Редакції: Дорогий Микольцю! Подивися на розв'язку головоломки на сторінці 10-й, а побачиш, що $1+1$ може бути 6.000. Твої малюнки дуже гарні. Ти правильно уявляєш собі українське село і Чорне море. Шкода, що не можемо помістити Твоїх малюнків у нашому журналі, але вони виконані крейdkами і з них не можна зробити відбитки. Вітаємо широко!

У жовтневому числі „Веселки” помилково подано, що ілюстрації до оповідань Т. Білецької п. н.: „Кауун” виконав М. Дмитренко. Ілюстрації виконала Галина М а з е п а. Таксамо в „Щоденнику школярки Мілочка” два останні рядки 3-го розділу п. н.: „Всі погані!” треба викреслити. — Просимо вибачити ці недоліди.

1. ШАРАДА

Назву річки й голос дужий
Якщо разом об'єднаєш,
Назву краю тоді, друже,
Ти відразу прочитаєш.

Повідомлення: Розгадки з чисел „Веселки” за жовтень, листопад і грудень надсилати до 20 грудня ц. р.

СТОРІНКИ СЛАВИ

СОРОК ЛІТ

У Леся є старий дідусь:
Чуприна сіра, сивий вус —
Та це зовсім йому не шкодить,
Він по-воляцьки струнко ходить,
Бо він колишній Уссуєс.

І завжди тим гордиться він,
Що він герой визвольних війн —
І завжди в Перше Листопада
Ми, хлопців і дівчат громада,
Йому складаємо поклін.

В осінній вечір, пізній час
Дідусь розказує не раз
Про український Львів, про славу,
Про нашу молоду Державу,
Що ще повернеться до нас.

„Уже минає сорок літ,
Як сяяв Львів, неначе квіт,
У синьо-жовтих стягах волі
І, смутки всі забувши й болі,
Слав теплий Києву привіт.”

Вид на Львів

Дідусь розказує — і в нас
Серця дзвінками дзвонять враз.
Ми хочем вчитись, виростати
І, як дідусь, за Правду стати,
Здобути волю і гаразд!

Р. Завадович

У ТІ ДНІ ЛИСТОПADOBІ...

— Мамо, мамо,
Чи так само
Журавлі летіли там,
У ті дні листопадові,
Що були колись у Львові,
Що казав наш братчик нам? . .

Мамо, мамо,
Чи так само
Листя падало з дерев,
Як вставала давня слава
І була своя Держава,
Як ревів наш гордий лев? . .

— Ні, мій сину!
В ту хвилину
Журавлів не той був спів,
Не такі листки летіли
Поміж гамір, поміж стріли
На далекий, вільний Львів . . .

Так, мій сину:
Ту хвилину
Вітер порохом замів,
Та колись вона ще буде,
Коли виростеш у люди
І здобудеш рідний Львів!

Леся Храплива

ВЕДМІДЬ І ЗАЙЧИКИ

Ілюстрації Е. Козака

Край лісу, в дуплі старого розлогого дуба, жив великий бурий ведмідь. Улітку, коли зеленів веселий, прохолодний ліс, ведмідь зрідка заходив у свою хату, зате під зиму, як дні ставали коротші й холодніші, або як ліс білів у снігах, ведмідь залюбки залишався вдома.

На зиму він гарно й вигідно влаштував своє житло: в одному кутку вимостив собі з сухої трави й папороті м'яке ліжко, а в другім поставив великий глек меду.

Ведмідь був добрий господар і вдержував у своїй хаті вірцевий порядок. Щодня ранком підмітав долівку і стирив порохи зі стін.

Він був лагідний звір, і ніхто ніколи не бачив його сердитим. Зате всі звірята його любили і частенько бували у нього в гостях. Залюбки заходила до ведмедя сіра зайчиха. Хоч мала вона власну хату, та ладу в ній не було.

— Мої діти збиточні... — виправдувалася. Чи так справді було, не знаю, тільки скажу, що в заячій хаті все йшло ходором.

Ведмідь був дуже привітний для гостей. Як було зайде зайчиха, він мерщій здіймає з неї хустку і садовить на найкращому стільці біля печі. Тут сіра зайчиха розповідала йому про свої клопоти з дітьми: менший, Клаповушок, не хоче її слухати, а старший, Пухлатий Хвостик, пішов з дому і ось уже другий день не вертається... Вона ж старається добре виховати своїх діток, меншого Клаповушка замикає в комірку, а старшому, Пухлатому Хвостикові, час від часу перетріпує штанці...

Але ведмідь радив зайчисі не замикати малого Клаповушка в комірку і не бити

Пухлатого Хвостика, хоч зайченята з кожним днем ставали більшими пустунами.

Якось, ідучи по їжу, зайчиха покликала старшого сина.

— Якби, — каже, — не дай Боже, трапилося щось погане, біжіть мерщій до ведмедя. Він розумний і добрий, напевно вам допоможе.

І пішла до лісу. Довго-довго ждали на неї діти. Мати не вернулася. Стали плакати, бо були голодні. Потім Пухлатий Хвостик пригадав собі, що казала йому мати на прощання, і вирішив завести всю рідню до ведмедя. Зайченята чистенько одяглися й вибралися в дорогу.

Ведмідь дуже здивувався, побачивши стільки несподіваних гостей.

— Сіра зайчиха, наша мама, пропала, — сказав Пухлатий Хвостик. — Вона вже, мабуть, ніколи не вернеться...

— Ніколи... Ніколи... — запищали молодші зайчики тонкими голосами і почали втирати сльози.

— Страшна новина! — сказав ведмідь. — Я дуже любив вашу маму, вона часто гостювала в мене.

— Коли вона виходила з дому, — провадив Пухлатий Хвостик, — наказала мені, на випадок якого нещастя, привести до вас усіх моїх сестер і братів. Вона розповідала нам, що ви добрі, розумні і ніколи не сердитеся.

— Так, так! — potwierдили інші зайчики і знову обтерли сльози.

— Добре! Лишайтеся! — сказав ведмідь.

Щоправда, не дуже йому хотілося приймати до себе цілу громадку голод-

них, збиточних, неслухняних зайчиків, але були вони такі нещасні, що ведмедеве серце зворушилося, і він залишив їх у себе.

— Обіцяєте слухати мене? — спитав своїх приймків.

— Обіцяємо! — закричали хором зайчики.

Став ведмідь їх виховувати, мов рідних дітей. Вранці вмивав їх мордочки, причісував, латав спіднички і штанята. Навіть роздобував десь книжечок з образками, щоб учити читати.

Спершу зайчики трохи боялися ведмеда, робили все, що він їм наказував. Але згодом стали погано поводитися. Одного ранку ведмідь вийшов погуляти. У хаті залишилися зайчики самі. Вони покидали свої книжки на землю, добралися до глека й виїли мед дочиста. Потім почали стрибати й танцювати по ведмежій постелі.

Вернувся ведмідь додому, розсердився і перший раз насварив зайчиків. Другого дня вже не виходив нікуди — пильнував їх. Поки сидів разом з ними, все було гаразд. Але незабаром ведмедеві здріснулося, і він ліг спочивати. Зайчики знову розгулялися, зняли вереск, почали сіпати бідного ведмеда за вуха, стрибати в нього по спині, а один пустун узяв соломину і став нею лоскотати ведмеда в носі.

Звичайно, ведмідь не довго спочивав. Він прокинувся, взяв шапку, палицю, попрощався з зайчиками і вийшов.

Довго-довго ждали зайчики на ведмеда, але він не вертався. Стало їм сумно. Всі вони любили ведмеда і без нього почували себе самотніми. За порадою Пухлатого Хвостика всі братики й сестрички розбіглися по лісі шукати ведмеда.

Вони знайшли його: він попався у залізну пастку. У зайчиків на серці стало так важко, що вони ледве здержували сльози.

Стояли кругом ведмеда і зразу не могли нічого придумати, як вирятувати його з біди.

Але все таки придумали: поставали рядком одне за одним, кожний зайчик ухопив за плечі другого, що стояв перед ним, а Пухлатий Хвостик на самім переді рвонув заліза. Всі разом так сильно тягнули, що заліза подалися, і ведмідь опинився на волі.

Радісно верталися додому. А знаєте, кого застали біля дверей? Сіру зайчиху!

Вона втекла від хлопця, що її був зловив, і вернулася до своїх діток.

За Анною Гібш

Переказала Костантина Малицька

ОСІННІЙ ВІТЕР

Ой, шумить холодний вітер,
Аж гуде,
Жовте листячко тріпоче
Де-не-де.
А берізка гілочками
Вся тремтить:
„Вітрику, не рви за коси
Хоч на мить!

Ой, замерзну я без листя
У снігу!”
Вітер листя обриває:
„Гу-гу-гу!”
Не замерзнеш ти під снігом,
А заснеш,
А весною свіжі коси
Заплетеш!”

К. Перелісна

М И Х А Й Л И К

Х.

і благословляю своїми материнськими руками.
Хай Бог має тебе в опіці,

Твоя мама."

Поклав Михайлик прочитаний вдруге і втретє мамин лист на колінах і дивиться на ластівку, що шмигляєть по під стріху. Добре було б йому й легко, якби... Вже не тільки ходити, а й бігати може, і руки вже беруться за всяку роботу в тітки. Мама йому такого листа написала — він сховає його до свого хлібака. Добра яка! Та все це не тішить Михайлика.

Що йому із здоров'я, з весни, з доброї тітки і всього? Торік він ще менший був і з партизанами ходив. А цього року невже він так залишиться, не допитається до них усіх?

Сумна для Михайлика весна, і ластівку не хочеться, і здоровим бути не хочеться, і дивитися на оту тітчину дівчинице він уже не годен. Не любить Михайлик бабів.

Як смерклося, Михайлик пішов принести води. Ще біля криниці побачив він, немов у сні хтось ввійшов. Наблизився з відром до дверей і остовпів: у хаті вчувався зовсім ніби голос... дядька Андрія.

— На станиці казали, що у вас хлопець... за відділом питає...

Михайлик не слухав далі. Він, мов буря, ринув у двері, аж вони захиталися в одвірках.

— Дядьку, дядьку! — лише міг промовити... Дядько Андрій пригорнув його, мов сина.

ХІ.

Двадцятого квітня. Була чудова рання весна. У лісі зеленіла вже ліщина і з землі повилазило багато дрібних квіток. А пташки так тіпились, аж голосів їм не ставало для цієї радості.

Суше торішнє листя, полиняле й перегниле, тут і там уже переможене свіжою молодого зеленню, пошелестіло під ногами блідого ще, але вже зарожевілого першим весняним рум'янцем хлопця з італійським „емпі" на плечі. За ним біг великий собака.

— Стій, хто йде? — стримав його раптом вартовий, що стояв за деревом.

— Журавель із вирію! — озвався хлопчина.

— Іди, зубр із лісу! — відповів стійковий.

Стійковий і хлопець глянули один на одного. Стійковий був молодий, може сімнадцятирічний хлопчисько, великий, незутарний і веснянкуватий. Він глянув легковажно на малу Михайликову постать.

— А ти що будеш робити в таборі?

— Те, що й ти! — відрубав Михайлик і пішов, не оглядаючись.

На третю неділю прилетіли ластівки і прийшов до Михайлика лист:

„Мій сину солодкий! Як я почула тоді, що в селі був той твій директор, зараз подумала, що ти полетів за ними, але не могла нічого довідатися. Ой, синочку мій, та ти ще такий маленький і один-одинокий. Не знаю, як ти там тими ніженьками за ними підбігаєш, та як тими ручками свій тяжкий каламар носиш. Цілий той твій лист я скупала в сльозах, а вже найбільше те місце, де про хворобу якусь говориш. Яка то хвороба, дитинонько? І чи лишилося ще що з тебе по ній? А тій тітці своїй, що тебе взяла, то вже скажи, що їй і подякувати не вмію. Хай їй Пан Біг на діточках винагородить. А за того твого директора, якби прийшов, то мені зараз напиши. Хай знаю, де за тобою своїми думками, своїми молитвами літати. Шануйся, мій сину, шануй своє здоров'я і шануйся між ними. Хай слова злого про тебе не чую. А на ту хвилиноньку, коли ти прийдеш, чекаю й очі свої видивляю.

У нас нічого такого нового. Хлопці живуть, лише Федь Долішний бідненький сам на той світ себе виправив, як уже його дуже оті чорти з пекла приперли, а з ним разом хлопець Онуферків. Іван з-за дороги то такі збитки гостям виправляє, що не можуть обігнатися. Нам усе забрали — і коні, і корову, і ялівку — та ти нічим не журися, аби лише жив і здоров був, мій сину.

Поздоровляла тебе тітка Олена, дядина Палагна, стрик Максим і Іван, і я тебе здоровлю

Михайлик стоїть у стрілецькому ряді на великій лісовій поляні, де зібрався повстанський курінь на свято весни. Посередині на щоглі повіває синьо-жовтий прапор, під ним уложений з чатиння величний тризуб, довкола нього вінком зброя молодих юнаків, що будуть складати присягу.

Командир Сірий, давній Михайликів командир, проводить присягу. Михайлик ще не присягає — він ще замалий. Та він і так партизан, тілом і душею, і відчуває це так само добре, як його друзі, що виструнчилися зліва й справа від нього.

Командир читає наказ. Лунають імена й імена.

(Кінець)

КНИГА ПРО УЧНІВ РІДНОЇ ПІСНІ І МУЗИКИ

Пісня й музика — це великі дари Божі, які радують людину з самого малку до старости. Український нарід дуже кохається в піснях і музиці, а багато українських дітей вчиться співу й музики в музичних школах. У багатьох містах ЗДА й Канади, як от у Нью Йорку, Філадельфії, Боффало, Торонто, є й українські музичні школи. Це Український Музичний Інститут та його відділи. І ось недавно появилася дуже гарна книга, видана в 5-ліття існування нашого Музичного Інституту. У цій „Пропамятній Книзі” є щось надзвичайно цікаве: це сотні фотографій українських дітей — учениць і учнів музики й співу. Які ж гарні й цікаві ці дитячі личка, отих ще зовсім малих, і дещо старших, і вже зовсім старших учнів нашого Музичного Інституту. Одні вчать грати на піаніні, інші на скрипці або віолончелі, ще інші на флейті, а є й такі, що вчать грати на нашому національному інструменті — бандурі. Ще інші вивчають мистецтво співу. І ось за декілька років почуємо про славних наших молодих музик, співаків і композиторів, вихованців Музичного Інституту! Може дехто стане славним українським композитором — другим Лисенком?

Ми певні, що багато читачів „Веселки” є учнями Українського Музичного Інституту і мають його „Пропамятню Книгу” зі своєю світлинкою у ній. Цікаво знати, хто з вас стане славним музиком? А до цього треба не тільки здібности, але й багато праці, завзяття й великої терпеливості. А цих прикмет вам не бракує — правда?

„Веселка” пересилає свій гарячий привіт усім ученицям і учням Музичного Інституту і бажає їм успіху в їх праці.

— ... за мужню поведінку в найважчих умовах, за хоробрість у бойових акціях, за врятування життя свого командира — нагородити Бронзовим Хрестом Бойової Заслуги курінного розвідчика Михайлика.

Михайликові кров ударила в голову. Він виступив наперед і випростався, мов натягнена струна. Хвилинку командир і Михайлик дивилися один одному в очі. У Михайлика в очах блищали сльози, у командира теж світилась тепла вогна іскорка. Прапор у синьому небі маяв на вітрі...

Михайлик глипнув ще на великого веснянкового хлопчиська. Його груди випрямились, як у всіх, і як у всіх блищали очі. Він, як і всі, друг і товариш.

П'ЯТЬ КАЗОК ПРО ЗВІРІВ

Ось вам, діти, нова, гарна книжечка, особливо для малят. Зветься ця книжечка „І ж а ч о к”, а написала її наша письменниця Д і м а. „Іжачок” появилася друком у Парижі з великими, гарними ілюстраціями Ю р і я Кульчицького. У книжечці п'ять казок про звірят: про малого іжачка, що любив котитися клубочком згори, про зайчика з білою плямкою на хвості, про дружній гурт домашніх тварин, що спільно перемогли розбишаку-шуліку, про невідале полювання лева і про неслухняне курятко.

Казки написані цікаво й гарною мовою — їх радо слухатимуть маленькі діти, а старші діти радо їх прочитають. Придбайте цю гарну книжечку до своєї домашньої бібліотеки.

ОСІННІ КАЗКИ

Осінь полем задумано ходить
По зів'ялій траві, по квітках...
Вітер герці по місту заводить,
Дзвонить дощик на вікнах-шибках.

Але ми не сумуєм ніколи,
Нам чужа і нудьга і жура —
Ми щодня поспішаєм до школи,
Бо учитися дітям пора!

А на вечір вже тіточка Тося
Нам готує казки чарівні —
При казках ані дощ, ані осінь,
Ні метелиця нам не страшні.

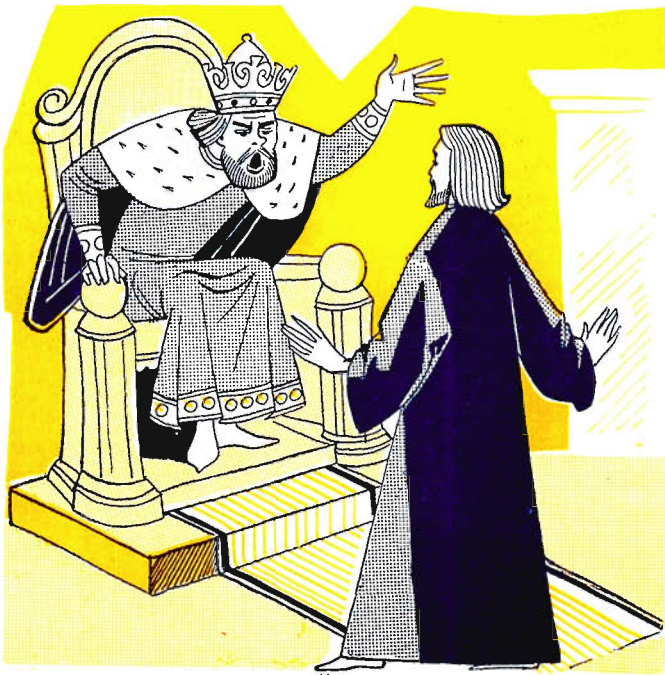
Не шумлять навіть липи в садочку —
Може, слухають казку й вони
Про Марусю, про дідову дочку,
Про палату князівни Весни...

М. Маморський

ГОРДИЙ ЦАР

Українська народна казка

Ілюстрації М. Левицького

Жив собі цар, та такий гордий, такий гордий, що не приведи Господи! Хто б йому що не радив, що б не казав — нікого не слухав, а робив усе, що тільки йому на думку спадало — і ніхто йому перечити не смів! Засумували всі міністри та бояри, засумував і люд увесь.

Раз пішов цар до церкви. Слухає — пан-отець читає Святе Письмо . . . Якесь там слово цареві не сподобалось. Після Служби Божої пішов цар додому і звелів пан-отця привести. Приходить пан-отець.

— Як ти смів читати таке й таке місце?

— Як же не читати, — каже, — коли написано?

— То що, що написано? Щоб ти це місце замазав і більше читати не смів!

— Не я, світлий царю, писав ці слова, — каже пан-отець, — не мені їх і замазувати.

— Як ти смієш перечити? Я цар — ти повинен мене слухати!

— В усьому, — каже пан-отець — буду слухати, а в церковнім ділі Бог постановив, і людям не змінити!

— Як то не змінити? — крикнув цар. — Коли хочу змінити, то й зміню! Щоб ти мені зараз викинув ці слова і щоб ніколи не читав їх у церкві!

— Не смію, — каже, — не моя воля!

— Я тобі наказую!

— Не смію!

— Даю тобі три дні подумати, а на четвертий

день, увечері, з'явишся у мене і, якщо по-моєму не зробиш, не носити тобі голови на плечах!

Пан-отець низенько вклонився і пішов додому.

Ось уже третій день кінчається, а пан-отець і сам не знає, що робити. Умерти за віру не страшно, та жінка, діти маленькі . . . Ходить та й плаче . . . Горе! Ліг спати, та не спиться. Над ранком заснув і бачить уві сні — стоїть у головах янгол та й каже:

— Не бійся нічого: Бог мене послав на землю боронити тебе!

Встав пан-отець уранці радий, наче на світ народився, і помолився щиро Богу.

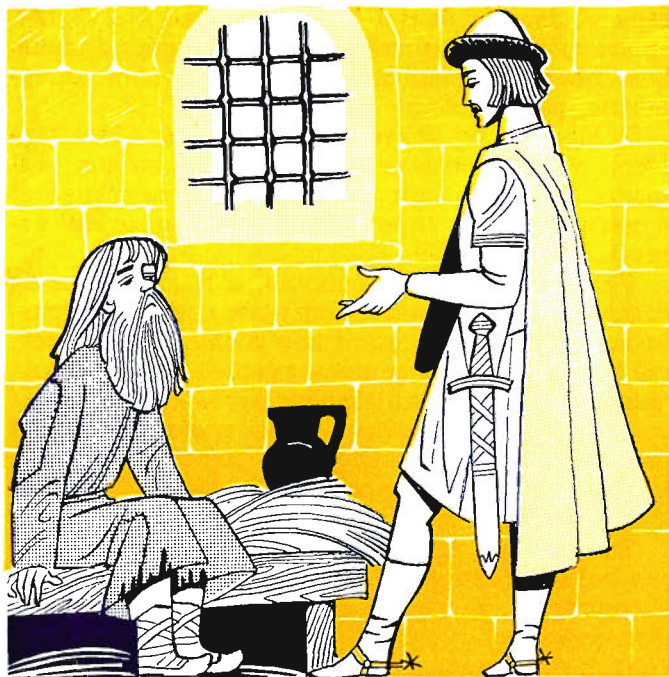
Прокидається цар уранці та й гукає, щоб скоріше мисливці зібрались — на полювання поїде.

Полюють вони в лісі. Коли бачить цар: олень вискочив із-за куща. Цар — за ним. Женеться — олень не втече, цар не дожене. Розпалився цар, погнав коня: ось-ось дожене . . . Коли це річка на дорозі. Олень — у воду, цар одежу скинув та й собі в воду. Плавати умів добре, думав — дожене. От-от уже за роги вхопить. Доплив олень до берега і цар разом з ним. Та тільки хотів його за роги — аж оленя й не стало . . . Бо то був янгол!

Цар здивувався — роздивляється сюди-туди, де то олень подівся? Коли бачить: на тім боці хтось убирається в його одежу. Сідає на коня й рушає.

Цар подумав, що то злодій який або що: а то

був той самий янгол. Прийняв на себе подобу царя, наздогнав мисливих та й поїхав з ними додому. А цар zostався голий у лісі.

**

Коли дивиться цар — аж далеко десь дим піднімається над лісом, і неначе хмара стає по чистому небі. Він подумав:

— То, мабуть, мисливі палять.

Пішов туди, на той дим. Приходить — аж то цегельня. Робітники повиходили — дивляться: що воно за чоловік голий? А він у кущах ноги покалічив, тіло подряпав . . . Люди змилювались над ним — дали йому стару обдерту свитину, винесли хліба та огірків. Питають:

— Скажи, чоловіче, хто ти такий?

— Дайте, — каже, — наїмся, а то їсти дуже хочу.

Може він зроду не їв нічого з таким смаком, як той хліб черствий та огірки.

От, як наївся, то й каже:

— Я цар ваш! Як дістанусь у столицю, то вас нагороджу.

— Ах ти ледащо! Щоб то старець якийсь та смів себе царем величати! Подивися на нього! Ще винагороджувати хоче!

— Ви, — каже цар, — не смійте мене ляяти, бо звелю вам голови повідрубувати!

— Хто? Ти?! — та давай його бити. Били, били та й прогнали.

Пішов цар по лісі блукати. Іде та йде — аж бачить знову: дим піднімається над лісом. Він знову подумав, що то мисливі, та й пішов до них. Аж під вечір приходить до другої цегельні. Там робітники над ним змилювались, нагодували, на-

поїли, дали стареньку одержу, бо й самі бідні були. Вони думали, що то так собі бідний чоловік. А він, як наївся та одягся, то й каже:

— Я цар ваш!

Почали робітники з нього сміятися, і він знову посварився з людьми. І знову побили його добре та й прогнали. Пішов цар у ліс. Аж уже й ніч. От приліг він під деревом та й переночував, а вранці встав і поплівся, куди очі глядять.

Приходить у третю цегельню, але вже не признається, що він цар. Отут його робітники нагодували та, побачивши, що в нього босі, покалічені ноги, змилювались і дали старенькі чоботи. Він їх питає:

— Чи не знаєте, куди шлях у столицю?

Вони йому розказали.

А вже далеко увійшов за цілий день.

**

От пішов він тою дорогою, якою йому показано. Іде та йде, приходить у якесь містечко. Аж ось перестріває його на дорозі становий:

— Стій! — кричить.

Він став.

— Пашпорт є?

— Ні, нема.

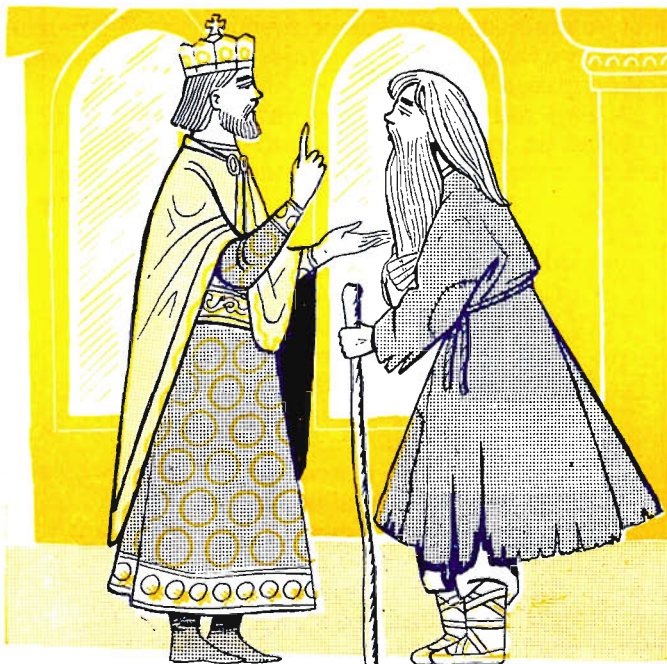
— Як же ти без пашпорта ходиш? Ти блудяга якийсь! Візьміть його! — крикнув до соцьких. Де не взялись соцькі, вхопили царя та й посадили в холодну.

Через кілька днів питаються:

— А ти звідки?

Він і каже: з такої й такої, каже, столиці. Тоді його скували разом із злодіями та й повели.

От привели його у столицю та й знову садов-

лять у тюрму. Через якийсь час приходить старший і розпитується: хто за що сидить.

От і цар розказав йому всю правду:

— Був я царем, та таке й таке приключилося зі мною . . .

Тут на нього всі дивляться, що він зовсім не схожий на царя. А він, звісно, за довгий час змарнів, борода віросла . . . Куди там — зовсім не схожий . . . А він таки запирається, що цар. Як уже його не розпитували — цар та й годі!

От і вирішили всі, що він божевільний, і вигнали з тюрми.

— Навіщо, — кажуть, — дурного будемо держати, тільки хліб царський переводить.

І як його випустили, то він став бідувати, так бідувати, що Господи!

А янгол, зробившись царем, поїхав з мисливими додому. Приїхав. Ніхто нічого й не догадується, що то не цар, а янгол.

Коли ввечері приходить до нього пан-отець та й каже:

— Воля твоя, царю, голову мою стяти: не пристану я на те, щоб викинути й слово з Святого Письма!

А цар йому:

— Ну й слава Богу! Тепер я знаю, що в моїм царстві є такий священик, що міцно стоїть за слово Боже. Роблю тебе найстаршим архисреєм.

Пан-отець подякував, уклонився до землі та й пішов собі, дивуючись: що це таке, що з гордого царя та зробився такий тихий та справедливий?

От і всі, всі дивуються, що таке з царем сталося: такий зробився тихий та поважний, на полювання не їздить, а все ходить, розпитується: де яка неправда, чи яка кому кривда, чи що; на все сам увагу звертає. Скрізь суд справедливий судить, суддів справедливих призначає. Як перше народ сумував, так тепер радіє. І податки невеликі і суд справедливий.

А цар той — так бідує, так бідує!

Коли за три роки приходить царський наказ, щоб на такий то й такий день усі сходилися до

царя обідати: і багаті і вбогі, і пани й мужики. І посходились усі, прийшов і той цар нещасливий. А на царськім дворі такого, такого столів понакривано, що Господи!

От сідають усі за столи, п'ють, їдять, а сам цар-янгол з міністрами усякі напитки та наїдки розносить, кожного сам припрошує; а тому цареві нещасному удвоє проти інших накладає та наливає.

Усіх нагодували й напоїли, а далі цар-янгол почав розпитувати людей, чи нема кому якої кривди та образи. А як стали вже люди розходитися, вийшов на браму з мішком грошей і всім дав по гривні, а тому цареві нещасному — аж три.

За три роки знову впорядив цар-янгол обід і знову скликав усіх людей. От нагодував, напоїв, розпитався, подарував усім по гривні, а тому цареві нещасному знову дав аж три гривні.

За три роки ще раз впорядив цар-янгол обід для всіх: і багатих і вбогих, і панів і мужиків. Посходились люди, понаїдалися, поналивались, подякували, стали розходитися. Той цар нещасний і собі хотів іти, так цар-янгол його зупинив. Повів до себе в палати та й каже:

— Це тобі Бог присудив, щоб ти дев'ять літ покутував свою гордість, а мене послав, щоб я навчив тебе, як повинен цар людей жалувати. Ну, тепер ти, бідуючи та тиняючись по світі, набрався трохи розуму, — то гляди, щоб добре народом правив! Бо з цього часу ти будеш знову царем, а я полечу до Бога на небо.

Та це кажучи, звелів йому вмитися й поголитися, — бо борода у нього виросла, наче в пасічника, — дав йому царську одежу, а далі й каже:

— Іди тепер — там у покоях сидить царська чесна рада. Іди, там тебе ніхто не пізнає, що ти той самий, що старцем тинявся. Нехай тобі Бог допоможе у всім добрім!

Та як сказав це, то й не стало його, тільки одежа лишилася.

От цар насамперед помолився щиро Богу, а тоді й пішов на раду. Від тої пори правив він народом так, як його янгол навчив.

СПІВАЙ МЕНІ, ПТАШКО!

Співай мені пташко, співай,

Хоч осінь приходить у гай!

Хоча не до співу тобі,

Не дайся, пташино, журбі!

Хоч теплі минулися дні,

То сум не тобі, не мені!

Хоч вітер ревтиме, мов звір,

Йому відповідж ти: цір-цір!

А снігом укриється гай —

Щодень до вікна прилітай.

Насиплю в коробку кришок

Тобі, наймиліша з пташок!

Р. Завадовиз

ВІДПОВІДЬ НА ГОЛОВОЛОМКУ

1 + 1 ДОРІВНЮВАТИМЕ 6.000 ТОДІ, КОЛИ КОЖНИЙ ПЕРЕДПЛАТНИК „ВЕСЕЛКИ” ПРИЄДНАЄ ЩЕ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА. ТОДІ ЗАМІСТЬ ТРЬОХ ТИСЯЧ БУДЕ ШІСТЬ ТИСЯЧ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ-ЧИТАЧІВ „ВЕСЕЛКИ”, І ТОДІ НАШ ЖУРНАЛ ЗБІЛЬШИТЬ УДВОЄ СВІЙ ОБ'ЄМ ІЗ 16 НА 32 СТОРІНКИ.

Оповідання хлопця.

Ілюстрації М. Дмитренка

Приїхавши до Австралії, ми, діти, жили з бабусею в таборі, а тато й мама працювали в місті Аделяїді. Потім тато винайняв мешкання на околиці міста, і мама забрала Софійку, Наталочку та мене до Аделяїди. Бабуся залишилася ще на день у таборі.

Тато працював на нічній зміні, а мама — до одинадцятої години вечора. Отож, ми залишилися самі в хаті на новому місці.

Подвір'я нам не сподобалося — все заросло кущами й густим високим бур'яном. Софійка перестерігала Наталочку, щоб не відходила від порога, бо в Австралії багато змій.

Настав вечір. Ми повечеряли й лягли спати. Чуємо — на горішці щось ходить. А тут горища не такі, як в Європі — стелі тонкі, чути, як миша пробіжить.

Чуємо — знову щось шарудить у кутку.

— Софійко, що то?

Софійка мовчить, прислухається. Щось пробігло по стелі з одного кутка до другого, а потім: ккі-ккі-ккі! ккі-ккі-ккі!

Я такого ще ніколи не чув. Наталочка з ляку скрикнула й укрилася з головою коцом. Я з жахом прислухався, але нічого більше не було чути.

— Не бійтеся, діти, то опосум! — уранці говорив тато. — Опосум — дуже миле звірятко, схоже на котика. Добре, що він тут мешкає! Де живе опосум, там не буде гадюк, він їх нищить немилосердно, тому й убивати опосума заборонено.

Другого вечора ми вже й бабусі говорили, щоб не боялася, коли почує біганину і стрибки на горішці.

Як нам хотілося побачити того опосума! Але вдень він не виходив, спав. Аж одного ясного місячного вечора я завважив на драбині біля веранди химерне звірятко. Сіре, на спинці й хвості темніша смуга, шерсть густа й пухнаста. Голова менша, як у кота, мордочка гостра, мов у лисички, з гострими вушками та блискучими чорними очима. А хвіст великий, довгий. Зразу мені здалося, що звірятко в окулярах. Придивився — аж то в нього навкруги очей шерсть темніша.

Я вже догадався, що то й є опосум. Він сидів на щаблі, а лапками, мов ручками, щось держав і гриз. Потім жбурнув об'їдки в бур'ян і поліз на горище.

Другого дня Софійка помастила декілька скибок хліба маслом та мармелядою і поклала на драбині й на веранді. Цілий день ми нетерпляче чекали на опосума. Ще не стемніло, як він спустився по драбині, взяв скибку хліба й почав злизувати мармеляду, поглядаючи на нас із зацікавленням.

Наталочка від захоплення підскочила й записцала. Опосум кинув додолу недоїдений хліб, узяв другу скибку й подався з нею на горище.

Через деякий час ми вже бачили двоє звірят. Вони сідали на драбині й дивились на нас, а коли ми сміялись або Наталочка підстрибувала — ховалися. Бабусі вони зовсім не боялися — сиділи рядочком і слухали, як вона мугикала якусь пісню, оббираючи картоплю на веранді.

Дійсно, милі тваринки! Ми скучали за ними, коли переїхали до нового мешкання. А Наталочка все просила тата перенести й опосумів до нової хати.

Якось я проходив мимо двору, де ми перше мешкали, і побачив, що стару хату розбирають. Дах уже був знятий.

— А де ж опосуми? — запитав я власника.

— Де старі опосуми, не знаю, а мале он там, під хатою, в капелюсі. Хочеш — візьми собі.

Я прожогом кинувся до капелюха. Малятко спало, накрите хустиною. Подякувавши за подарунок, я швидко поніс його додому. Як же зраділи Наталочка й Софійка!

— Бідненьке малятко, не має мами! . . . Малесенька ти сиротинка! . . . — припадала до нього Наталочка. — Але ми тобі не дамо загинути, будемо годувати молочком, покладемо на м'якеньке ліжечко.

Софійка налила у тарілочку теплого молока, але малятко, видно, не вміло пити. Тоді поклали в молоко хустинку і один ріжок дали звіряткові в ротик. Воно почало ссати. Так виссало повну тарілочку молока. Я підняв його з підлоги, і воно подряпалось по рукаві, вилізло мені на плече, вместилося зручніше й заглянуло в вухо.

— Дивіться, дивіться! Наше малятко щось шепоче на вухо Михайликові!

Наталочка довго стрибала кругом мене, а я сидів і не ворухився. Нехай звірятко почує себе в нас вільно й спокійно. Наталочка його погладила, і воно обхопило її палець однією лапкою.

— Подивіться, які в нього лапки! — сказала Софійка. — Зовсім не такі, як у котика: великий палець окремо, як у нас. Це в нього не лапки, а ручки.

Малятко ще довго гралося. Скубло мене за волосся, видряпалося по комірові на друге плече і там теж заглянуло в вухо. Потім злізло на коліна, згорнулось у клубочок і заснуло.

Ми його поклали в коробку, яку Софійка вистелила старим м'якеньким светром, а зверху прикрила легенькою хустиною.

Так воно жило у нас тиждень. Багато спало. А як виститься і зголодніє, виставить голівку, насторожить вушка й водить чорненькими оченятами по хаті, шукає нас. Далі почало вилазити з коробки і видиратись на канапу. А поїсть — вилізе до мене на плече і виробляє всілякі штуки на втіху глядачам, Софійці й Наталочці.

Одного дня, коли ми з Софійкою були у школі, а бабуся на городі, Наталочка сама опікувалася опосуменятком. Мабуть, дала йому несвіжого або дуже холодного молока, і воно захворіло на животик. Лежало сумне, животик здувся. А вночі так жалібно стогнало . . .

— Стогне, мов хвора дитина, — говорила бабуся.

Не допомогли компреси та грілка. Другого ранку воно було мертве. З великим жалем поховали ми його під кущем олеандра в нашому саду. Але вчора ми дуже зраділи, коли тато сказав, що бачив уночі великого опосума на даху нашої ха-

Ганна Черінь

Ілюстрації Е. Козака

5. ДИТЯЧІ ЗАБАВИ

Як добре після школи гратись
Із друзями в своїм дворі!
Часом забудеш, що з кімнати
Задачі кличуть, букварі . . .

На гойдалці летіти стрімко,
Немов на Марс на літаку,
Або ще на санчатах взимку —
Що краще є за гру таку?

А як приємно щось ліпити
Із сірої гливкої глини:
Кота, коня, якесь корито,
А хто не вміє — хоч цеглини! . .

Або в кутку скопати грядку
Й садити на своїм городі
Капусту, моркву — все в порядку,
Лиш кореня нема на споді . . .

В індійців граємось, в ковбоїв,
Женемо вітром навшаня!
Горох нам був замість набоїв,
А добра тичка — за коня.

Або йдемо назустріч славі,
Як наші предки-козаки.
Нас тільки трое, та в уяві
Ми заступали три полки!

Часом дідусь у літню спеку
Давав водопровідний вуж.
Тоді в пожежну небезпеку
Ми бавились:

„ВОГОНЬ!” Ану ж

ти. Я вже не раз чув уночі якесь шарудіння на горинці. Думаю, що то опосуми замешкали у нас. Як звикнуть до нового місця, ми їх побачимо. А як будуть малятка, ми не візьмемо їх від їхньої мами.

Записала Г. Ч.

Гаси його! Дідусь прикрикне
Часом, та він не був сердитий,
Бо ми йому так мили вікна
І добре поливали квіти.

Часом з старих газет і шмаття,
Діставши дозвіл в тітки Катрі,
Робили ми таке багаття,
Неначе пластуни на ватрі.

На лицах відблиски, як маски . . .
Як тепло й любо при вогні!
Ми на дротах пекли ковбаски,
Не знати, чим такі смачні.

Темніє швидко . . . Ніч надходить . . .
На ганок мама вже виходить . . .
Усім добраніч! Де задачі?
Ми добрі діти, не ледачі!

На все у світі є свій час —
Скінчилися гулянки для нас.

Тепер до тебе, люба книжко,
Все вивчити — тоді у ліжко!

6. ЗАБУДЬКО

Ох! Мабуть, сьогодні з ліжка
Встала я на ліву ніжку:
Де б не сіла, де б не стала —
Скрізь щонебудь забувала . . .

Я забула навіть з'їсти,
Десять заділа светрик чистий
І не вмила! А волосся
Причесала, як прийшлося.

А як вийшла вже на ганок,
Пригадала, що й сніданок
Теж забула на стільці.

Я вернулась по сніданок —
Ключ забула й олівці.
Ключ знайшла — забула гумку!
І ніщо не йшло на думку.
Поки я одне шукала,
Вже щось інше забувала.

Я туди-сюди крутилась,
На годинник не дивилась,
То й не диво, то й не диво,
Що до школи запізнилась.

Я ввійшла — а діти хором:
„Добрий вечір!” От був сором!
Це ж зовсім недобрі речі —
Зранку чути „Добрий вечір!”

Що ж учительці сказати?
— Я забула ключ від хати . . .

Бачу, вчителька сміється . . .
Значить, так мені минеться.
— Більш не спізнюйся ніколи —
Маму викличу до школи!

Я мовчу — ані телень,
Щоб її не розгнівить.
Це забудькуватий день,
То й про це забула вмити.

(Продовження буде)

Діти! Зберігайте окремі числа „Веселки” й складайте їх у річник. Оправлені в одну книгу числа журналу будуть прикрасою Вашої бібліотеки.

THE HAUGHTY KING

(A Ukrainian Folk Legend)

Across the Seven Seas in a strange land in the far away times there lived a king so proud and haughty that God forbid!

Once the king went to the church and heard the priest read the Holy Scripture. And as some words were not to the king's liking he called upon the priest and said:

"I forbid you to read what you have read today."

"I will obey in all matters," said the priest, "but not those of the church. A holy word is a holy word and no one can change it."

On hearing that the king cried out with great rage:

"Either you change the words in the Scripture or you die! You have one night to do so and tomorrow I'll show you my might."

The priest bowed and went home. He could not sleep, thinking of his family's fate after his death. But shortly before dawn he fell asleep and he saw an angel in his dream, saying:

"Fear naught! God has sent me to earth to defend you."

So early in the morning the priest got up, said his morning prayers and waited for his time to go to the king.

In the meantime, also early in the morning, the king ordered a hunting party and he rode with his lords into the forest. While hunting, the king saw a beautiful stag in the bushes and rode after it, leaving his hunting party far behind. The stag plunged into a river and swam across. And the king took his clothes off and swam after the stag. He almost caught the stag, but the moment he stretched out his arm to seize it, the stag disappeared (for it was an angel who took on the form of the stag). Greatly astonished the king looked around and there on the other side of the river he saw a man put his royal clothes on, mount his horse, and ride off into the woods. The king thought it was some thief, but again it was the same angel who had now taken on the form of the king and rode off to his hunting party.

The real king remained naked in the woods. He swam back and, seeing a smoke in the distance, he went that way in hope that he could find his men sitting by a fire and waiting for him. But lo! He found himself by a brickyard full of workers who stared with astonishment at a naked old man.

They took a pity on him and gave him old clothing, a piece of bread and some cucumbers, and asked him who he was.

"Wait 'till I satisfy my hunger," said the king.

When he finished eating, he said:

"Now listen! I am your king. When I get back to the capital, you will all get a reward."

"What?" laughed the men. "How dares a beggar to call himself a king? Look at him; he speaks of a reward!"

"How dare you laugh at me?" shouted the king. "I'll order to take your heads off!"

"Who—you?," cried the men and threw him out of the yard.

When he came to a second brick-yard, the same thing happened all over again. So when he came to the third, he said nothing about who he was but asked the way to the capital. He walked a long time untill one day he reached the city's gates.

"Stop!" cried the guard. "Where is your passport?"

"I have none," said the king.

So they seized him and put him in prison with the thieves. But as he kept repeating that he is the king, they thought him insane and let him out. So the king wandered about the country, begging and sleeping in the bushes.

In the meantime the angel who took the form of the king rode to the hunting party and they all returned back to the palace.

In the evening the priest came and, bowing low, said:

"You can lead me to a scaffold, Your Majesty, but I will not change the words in the Holy Scripture!"

But the angel-king answered:

"I only wanted to see if you are a true servant of God. Now I will make you an archbishop."

Astonished, the priest thanked heartily and bowed low. And all lords and ministers, all courtiers and people greatly wondered over the sudden change in their king. Now the country became ruled with kindness and justice.

One day the angel-king invited all men to dinner. So all came: old and young, the rich and the poor, and the real king also came to dinner in his rags. The angel-king and his ministers looked well after each guest and when all were going away the angel-king stood at the gate with a bag-full of money, gave each man gold piece and to the poor king he gave three.

In three years the same thing happened and then in three years again. But this time the angel-king asked the real king to come with him to a room and said:

"It was God's will that you be punished for your

ВЧИМОСЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Лекція одинадцята

СЛОВНИК:

одинадцята	- odynadtsyata	- the eleventh
листопад	- lystopad	- November
спадає	- spadaye	- it falls
осінь	- oseen'	- Fall, Autumn
дощі	- doshchee	- the rains
холод	- kholod	- the cold
часто	- chasto	- often
сипле сніг	- syple sneeh	- the snow falls
світить	- sveetyt'	- it shines
сонце	- sontse	- sun
павутиння	- pavootynnya	- cobwebs
соняшні дні	- sonyashnee	- sunny
	dnee	days
бабине літо	- babyne leeto	- Indian summer
		(Grandmother's Summer)

У листопаді спадає листя з дерев, У листопаді дощі і холод. Часто сипле сніг. Дні стають коротші, ночі — довші. Вересень, жовтень і листопад — це осінь. Коли світить сонце часто летить павутиння. Соняшні, теплі дні в осени — це — „бабине літо”.

ГРАМАТИКА

Comparison of adjectives—three degrees—are indicated by endings and a prefix “най-” in the *Superlative* degree.

<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>	<i>Superlative</i>
М. дов-гий	дов-ший	най-дов-ший
Г. корот-ка	корот-ша	най-корот-ша
Н. тепл-е	тепл-іше	най-тепл-іше

The *genetive case* is formed in accordance with the gender of a noun:

MASCULINE

<i>Singular</i>	
Nom. козак	- Gen. козак-а
” пластун	- ” пластун-а
” свят-ий	- ” свят-ого

pride and I have governed your country for nine years. Now you have suffered much and have enough wisdom as to how to rule your people well and justly. Put your kingly clothes on and go back to your lords and I'll go back to heaven.”

On that the angel disappeared, only the clothes were left. The poor king washed and shaved, put his clothes on and, after saying a prayer, went to his lords and no one noticed any change.

Since then he ruled his people well, just as the angel had taught him.

Plural

Nom. козак-и	— Gen. козак-ів
” пластун-и	— ” пластун-ів
” свят-і	— ” свят-их

FEMININE

Nom. столиця	— Gen. столиц-і
” західня	— ” західн-ьої
” Україна	— ” Україн-и
Nom. столиц-і	— Gen. стол-иць
” західн-і	— ” західн-іх

АКВАРІУМ

Ілюстрація П. Холодного

Під віконцем, у кімнаті
В нас акваріум багатий,
Там пісок, рослинки
Та малі рибинки.
У водичці чистій
Золоті й сріблясті
Плавають, немов нурці,
Та ворують камінці...
Став я вчити рибку:
— Ти не бийсь об шибок!
Ну, а ти чого мала
Доторкаєшся до скла?
Ой, удариш носика,
Носика-горбосика!
Краще розправляй плавці
Й червячки виловлюй ці!
Як, наїлись пустуни?
Не туліться до стіни!
Ніч надходить, темно...
Тож поводьтесь чемно!

Микола Щербак

БОГУТА-БАГАТИР *ІСТОРИЧНА КАЗКА* UKRAINIÂN TALE **BOHUTA THE HERO**

РОЗДІЛ XVI: КАМІННИЙ СОН

CHAPTER XVI: THE STONE-DEEP SLEEP

Князі й багатирі програли бій, і вся країна обернулася в руїну.

The Princes and the Heroes lost the battle, and the whole country was turned into ruin.

Кінь виніс Богуту з бойовища на Хортицю і там згинув від ран.

The stallion carried Bohuta out of the field of battle to Khortytsia, and there perished from his wounds.

Раптом сіра тінь упала зі скель на посумнілого багатиря.

Suddenly, a grey shadow descended down from the rocks upon the saddened Hero.

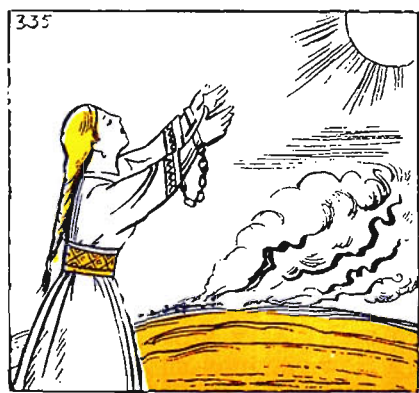
— Скажи, віщий Ясновиде, чи вже все дарма? Чи пропала воля навіки?

"Tell me, prophetic Yasnowyd, is it all to no account? Has freedom perished forever?"

І відповів Ясновид, задивившись у хмари: — Ні, сину, буря пройде, і знову з-за хмар вигляне сонце.

And Yasnowyd replied, gazing up at the clouds: "No, my son, the storm will pass by, and soon the sun will emerge from behind the clouds."

— Але батьківщина-земля наша буде закута в залізні пута неволі.

"But the fatherland of ours will be enchained in the irons of enslavement."

(Закінчення буде.)

(To be concluded)